

Bengta berättar

En serie skildringar av människor och levnadsöden med anknytning till Sunes och Bengtas släkter, -- berättat för våra barnbarn.

Ett friarbrev

För den som behöver hjälp med formuleringen av ett friarbrev kommer här ett förslag från 1863. Mottagaren av brevet var min farfars mor, och det är helt klart, att om hon hade svarat "ja" på frågan som ställdes i brevet, skulle min och mina barns och barnbarns tillvaro varit högst obefintlig.

Bengta, januari 2023

Mathilda Carlsson, i brevet kallad Thilda, föddes 1843, och var dotter till brukspatronen Adam Carlsson på Lervik i Filipstads bergslag.

Brevskrivaren Johan Barthold Werling, född 1836, var son till bruksförvaltaren Johan Henric Werling vid Stjärnsfors Bruk i Norra Råda. Brevet är daterat den 9 augusti 1863, och där antyds att Janne Werling blev bekant med Mathilda "förra sommaren" dvs sommaren 1862.

Huruvida Janne Werling fick något svar från Mathilda, vet jag inte, men det var i vart fall inte ett "ja" han fick. Mathilda gifte sig 1864 med bruksägaren Per Victor Pehrson i Gällersås, Karlskoga.

Janne Werlings vidare öden hade jag tidigare inte kunnat spåra längre än till september 1864, då han stod som kapten för Ångaren Gustaf Wasa, – samma fartyg som han nämner i brevet.

Inte heller vet jag något om hur hans bekantskap med Mathilda såg ut. Det enda jag vet säkert i den saken är att Mathilda sparade hans friarbrev under hela sitt liv.

Brevet skrevs naturligtvis med bläckpenna. Texten skrevs med liten stil och sträckte sig över fyra sidor 17,5 x 11 cm. Här visas den sista sidan av brevet, medan en avskrift av hela brevet följer på nästa sida.

Huru smärtsamt. dette skrev, an
skulle være for mig, så ønsker
jag dock snar visshet i mitt
öde —
Dette er det ende sat, hvorpå
jeg kunnet fremsætte mit
øjertes innerligaste ønske,
men da det kom med skak
og nok finna utvej at
skynde sig til møde og
de skulle disse tomme rader
forvandle til lif og gjæl!
Øyeste Thilda drøj jeg uthvor
længt med dit efterlangtode
svær og ad esser di det samme
til
Kapten J. B. Werling
Aug: "Gustaf Wasa"
Göteborg
for Herre Aug. Löffler & Co
Jag byuder dig nu under
lystneds farvel! Gud være med
dig, og styre out efter din
visshet
din innerligen
Janne Werling

Göteborg den 9de Aug. 1863

Min kära Thilda!

En sak, som länge legat mej om hjertat, men tillbakadragenheten och hederskänslan städfjat, måste dock slutligen ge sig tillkänna.

Käraste Thilda! För många år sen, då mor ännu lefde, då trodde jag mej hafva något att lefva för, men då den glädjen war flydd sin kos, då inträffade äfven ett nytt stadium i min lefnad, det har alltsedan varit ett tomrum i mitt innersta, som ej låtit på något sätt jemna sej. De förströelser jag möjligen på mina utländska resor kunnat finna, hafva dock ej kunnat läka detta sår, som ehuru det förr eller sednare skulle komma dock föll hårdt och smärtosamt öfver mitt starka sinne. En bild och ett minne har jag ej kunnat utränga ur mitt sinne sedan förra sommaren, och oaktadt min ställning i Werldsliga lifvet vågar jag dock fråga Dig! såsom det eignar och anstår en ärlig man, om Du will fylla detta tomrummet i mitt hjerta! om Du will fylla denna min mors bild, ja än mer, bli min egen i lust och nöd?!

För alla män, dock heldst för vår klass, behöfves det en följeslagare och en tröstare genom lifvet den han må luta sitt hufvud till, och hvad skulle det blifva utaf mig? om jag länge ginge på detta wiset! - - - inget eget hem och ej något att arbeta för och älska!

Nej dyraste! lysna nu till hvad jag säger och döm sedan! Mina omständigheter i allmänna lifvet äro ej ännu sådana att jag offentligen kan bjuda dej min hand, men jag har en god framtid för mig, hvilken jag hoppas ej är så långt aflägsen, och dessutom litar jag på Gud och hans wälbehag!

Icke will jag försäkra Dej, hvilket jag under min fortfarande bana, kommer att företaga långa eller kortare resor, men jag tror det sednare ty jag har goda utsigter att kunna försäkra mej om en säker bergning på närmare håll.

Tag allt detta i öfvervägande och rådslå med dina förståndiga och älskeliga föräldrar.

Käraste Thilda! Gud wet att ingen rådgifvare funnits i detta val än Han och mitt eget hjerta! - - - huru säll den stund skulle kännas inom mig då jag finge trycka Dig mot mitt hjerta såsom min egen Trolofvade! - - - kan jag ej med ord utrycka. Ja Gud signe Dig! rådfråga ditt hjerta och Honom, så finner Du nog utydning på hvad svar Du skall gifva mej!?

För närvarande är jag Styrman på Ångskeppet "Gustaf Wasa" som gör reguljera turer mellan Göteborg och London.

Då Du noga öfverwägt denna wigtiga sak, skulle mitt anbud äfven misshaga Dig, så hoppas jag dock att Du ej försmår att sända mig ett afgörande swar?!!!

Huru smärtande detta sednare än skulle wara för mig, så önskar jag dock snar wisshet i mitt öde.

Detta är det enda sätt hvarpå jag kunnat framställa mitt hjertas innerligaste åstundan, men då tid kommer skall jag nog finna utväg att skynda dig tillmöte och då skola dessa tomma rader förvandlas till lif och själ!

Dyraste Thilda dröj ej alltför länge med ditt efterlängtade swar och adressera då detsamma till: Styrman J.B. Werling, Ång. "Gustaf Wasa", Göteborg, Adr. Herrar Aug: Leffler & Co.

Jag bjuder Dig nu under tystnad farväl! Gud vare med Dig och styre allt efter sin wishet.

Din innerligen
Janne Werling

Jag ville verkligen kunna berätta för er hur det gick för Janne Werling, – om han någonsin gifte sig och fick barn, – om han kanske hoppade av sitt fartyg och blev bosatt i fjärran land. Det visade sig nu att hans tragiska öde fanns omtalat i en artikel i Stockholms Dagblad den 24 januari 1865, som jag fann i KB:s digitala arkiv.

I "Götheb.-P:n" läses i går: Såsom förut omnämmts, har man här på platsen under de sednaste twänne weckorna hyft mycken farhåga för ångaren "Londons" öde, hwilket fartyg på nyårsdagen afgick härifrån till London utan att sedermera ha afhörts. Den förhoppning man till en början hyfte, att fartyget under det rådande hårda wädret kommit ur sin kosa och längre fram skulle låta höra af sig, har tywärr, sedan trenne weckor förflutit, utan att man haft minsta underrättelse om dess ankomst till någon hamn, måste lemna rum för den öfwertygelse, att det samma jemte passagerare och besättning gått totalt förloradt. Befälhafware på ångaren "London" war J. B. Werling, en ung, men kunnig, sjöman. Efter att i höstas ha fört ångaren "Gustaf Wasa" trenne resor, antogs han till befälhafware på "London", hwilken han denna resa för första gången förde. Besättningen utgjordes af c:a 15 man, förutom restauratrisen och kokerskan. Såsom passagerare medföljde en engelsk sjökaptan, åtföljd af besättning, tillsammans 12 man, och hwilken, efter att med sitt fartyg ha förlit i de norrländska farwattnen, nu stod på återfärd till hemmet. Med kändedom om fartygets egenskaper, förmodar man olyckan ha tillgått sålunda, att machinen gått sönder, hwarföre man ej längre kunnat manövrera mot den höga sjön, som slagit öfwer däck och förhyllt fartyget, utan att man haft tid eller warit i stånd att utfätta båtar, för att rädda de ombordwarande. En skymt af hopp finnes wäl ännu. Man frågar sig nemligen, om det ej gifwes någon möjlighet för, att fartyget drifwit högt upp emot norr och nu befinner sig i redlöst tillstånd i sjön. Allt för liten sannolikhet ligger dock beklagligen i detta antagande, för att man skulle kunna fästa någon allwarsam förhoppning derwid. "London" innehade last af hafre och tändstickor; och woro både fartyg och last assurerade.

I "Göteborgs-Posten" läses i går: Såsom förut omnämmts, har man här på platsen under de sednaste twänne weckorna haft mycken farhåga för ångaren "Londons" öde, hwilket fartyg på nyårsdagen afgick härifrån till London utan att sedermera ha afhörts. Den förhoppning man till en början hyfte, att fartyget under det rådande hårda wädret kommit ur sin kosa och längre fram skulle låta höra af sig, har tywärr, sedan trenne weckor förflutit, utan att man haft minsta underrättelse om dess ankomst till någon hamn, måste lemna rum för den öfwertygelse, att det samma jemte passagerare och besättning gått totalt förlorade. Befälhafware på ångaren "London" war J. B. Werling, en ung, men kunnig, sjöman. Efter att i höstas ha fört ångaren "Gustaf Wasa" trenne resor, antogs han till befälhafware på "London", hwilken han denna resa för första gången förde. Besättningen utgjordes av c:a 15 man, förutom restauratrisen och kokerskan. Såsom passagerare medföljde en engelsk sjökaptan, åtföljd af besättning, tillsammans 12 man, och hwilken, efter att med sitt fartyg ha förlit i de norrländska farwattnen, nu stod på återfärd till hemmet. Med kändedom om fartygets egenskaper, förmodar man olyckan ha tillgått sålunda, att machinen gått sönder, hwarföre man ej längre kunnat manövrera mot den höga sjön, som slagit öfwer däck och förhyllt fartyget, utan att man haft tid eller warit i stånd att utsätta båtar, för att rädda de ombordwarande. En skymt af hopp finnes wäl ännu. Man frågar sig nemligen, om det ej gifwes någon möjlighet för, att fartyget drifwit högt upp emot norr och nu befinner sig i redlöst tillstånd i sjön. Allt för liten sannolikhet ligger dock beklagligen i detta antagande, för att man skulle kunna fästa någon allwarsam förhoppning derwid. "London" innehade last af hafre och tändstickor; och woro både fartyg och last assurerade.

Stockholms Dagblad 24 januari 1865.

Släkttavla

